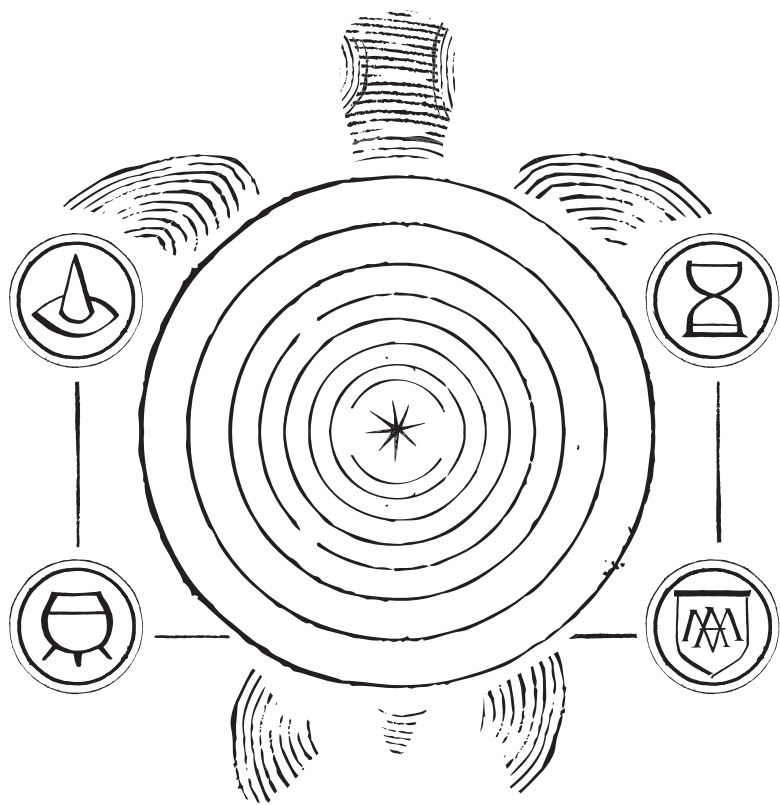

◆ ДИСКЪОСВѢТ ◆

УДК 821.111-3
П70

Copyright © Dunmanifestin Limited, 2010

First published as I Shall Wear Midnight in 2010 by
Doubleday, an imprint of Random House Children's Publishers UK.
Random House Children's Publishers UK is part
of the Penguin Random House group of companies.

Террі Пратчетт

П70 Зодягну на себе ніч [Текст] : роман / переклад з англ. Ольги Бело-
вої. — Львів : Видавництво Старого Лева, 2025. — 400 с.

ISBN 978-966-448-423-4

«Зодягну на себе ніч» — четвертий роман у циклі про Тіфані Бо-
лячку з серії «Дискосвіт» Террі Пратчетта. Знайома вже читачам юна
Тіфані Болячка стала повноцінною відьмою Крейдокраю і повинна
дбати про місцевий люд, а ще — боротися з забобонами, відьмоне-
нависництвом та страхами, що віднедавна засліплюють її сусідів.

Разом із бравими Нак Мак Фіглями Тіфані готується протистоя-
ти найтемнішим глибинам людської природи та магії, що виходить
з-під контролю. Тим часом геть недоречно до юної відьми навіду-
ються думки про кохання — саме тепер, коли вона має стільки но-
вих обов'язків. Чи це все просто дурниці? Можливо, Тіфані вже час
повністю прийняти відьомство і зодягнути на себе ніч?

УДК 821.111-3

XXXVIII роман «Дискосвіту»
IV роман циклу «Тіфані»

© Террі Пратчетт, текст, 2010
© Ольга Белова, переклад, 2025
© Романа Романишин, Андрій Лесів,
обкладинка, оформлення серії, 2025
© Видавництво Старого Лева,
українське видання, 2025

ISBN 978-966-448-423-4

Усі права застережено

ЗОДЯГНУ НА СЕБЕ НІЧ

РОМАН

ЦИКЛ
«ТІФАНІ»
— 4 —

ЛЬВІВ
ВИДАВНИЦТВО СТАРОГО ЛЕВА
2025

Незлецький хлопчина

З якої такої причини, питала Тіфані Болячка, люди так любляють гамір? Чому гамір аж такий важливий?

Зовсім недалечко щось волато, як корова під час пере-
ймів. Як невдовзі виявилось, так звучала колісна ліра, яку
смикав за коліщатко неохайний чоловік у зношеному ци-
ліндрі. Тіфані якомога ввічливіше відійшла подалі, але га-
мір виявився настирливим: здавалося, якщо його не від-
надити, він ув'яжеться за тобою додому.

Та це був лише одненький звук у великому казані гала-
су довкола, що його створювали не просто люди, а ті, котрі
намагалися галасувати гучніше за інших галасливих лю-
дей: вони сперечалися перед тимчасовими ятками, вилов-
лювали ротом яблука та жаб* з миски з водою, вболівали
за кулачних бійців та пані в блискітках на дроті, на всю
горлянку рекламували цукрову вату, і, щоб не висловлю-
ватися занадто вишукано, незлецьки закладали за комір.

Повітря над зеленими пагорбами стояло густе від га-
мору. Скидалося на те, що на крейдяні схили видерлося
населення двох чи трьох міст. Отож тут, де зазвичай бу-
ло чути хіба самотній скрик якогось канюка, тепер лунав
безугавний вереск буквально всіх. І все це називалося

* Це робилося із зав'язаними очима. — Тут і далі примітки автора.

«розважатися». Не шуміли лише крадії та кишенькові злодії, що працювали у похвальній тиші, але вони не наближалися до Тіфані. Хто полізе в кишеньку до відьми? Так можна і без пальців лишитися. Принаймні цього вони побоювалися, і з боку відьом було тільки доречно підтримувати такі страхи.

«Якщо ти відьма, то ти — всі відьми», — думала Тіфані Болячка; вона рухалася крізь натовп і тягла за собою мітлу на мотузці. Мітла пливла за кілька футів над землею. Тіфані це починало непокоїти. Аеродинамічно система видавалася стабільною, та все одно, позаяк по всьому ярмарку гасали діти з повітряними кульками і *також* тягли їх на мотузках, Тіфані переслідувала думка, що вона має дурнуватий вигляд. А те, що виставляє одну відьму в поганому світлі, виставляє в поганому світлі *всіх* відьом.

З іншого боку, якщо прив'язати мітлу десь до огорожі, то обов'язково знайдеться якийсь дітвак, який її відв'яже та видереться на неї на спір; мітла за такого сценарію рвоне вертикально вгору аж до кінця атмосфери, де повітря замерзає, і, хоча Тіфані теоретично могла прикликати свій транспорт назад, та матері чомусь дуже ображалися, що їм треба було розморожувати дітей у сонячний день пізнього літа. Це мало б кепський вигляд. Що скажуть люди. Люди завжди щось кажуть про відьом...

Тіфані змирилася з тим, що мітлу доведеться тягти. Якщо пощастить, люди подумають, що це вона у такий жар-тлівий спосіб долучилася до атмосфери свята.

Навіть в такому оманливо життєрадісному заході, як ярмарок, етикет важив багато. Вона — відьма; хтозна, що станеться, якщо вона забуде чиєсь ім'я чи, ще гірше, переінакшить його? А що, як вона забуде про всі ці маленькі

протистояння і різні кліки, про те, хто з якими сусідами не розмовляє і так далі, і так далі, і навіть ще далі, зовсім далеко? Тіфані не знала, що таке «мінне поле», та якби хтось їй пояснив, то концепція видалася б їй доволі знайомою.

Вона була відьмою. Для всіх сіл, що стояли на Крейді — єдиною відьмою. Тепер вже не лише для свого власного села, але і для інших, навіть таких віддалених, як Салона-Житі, аж за день пішої ходи. Територія, яку відьма вважала своєю і про мешканців якої дбала, називалася ділянкою; як порівняти з іншими, ділянка Тіфані дісталася незлецька. Мало хто з відьом одноосібно керував над цілим геологічним пластом породи, хай навіть він був здебільшого вкритий травою, здебільшого вкритою вівцями. Та сьогодні овець на пагорбах полишили у спокої — робити те, що вони роблять, коли їх полишити у спокої, тобто приблизно те саме, як коли до них прискіпуватися. Вівці, з якими зазвичай носилися, яких зганяли в отари та загалом доглядали, сьогодні нікого не цікавили, адже довкола розгортався один з найважливіших у світі фестивалів.

Щоправда, чистильний ярмарок був для вас одним з найважливіших фестивалів у світі тільки в тому випадку, якщо зазвичай ви не від'їжджали від дому далі, ніж на чотири милі. Мешканець Крейдокраю зустрічав на ярмарку всіх своїх знайомих*. Всі дівчата, звісно, були у своїх найкращих сукнях, а хлопці — з шаленими мріями і заліганими дешевою помадкою, чи, більш імовірно, слиною, зачісками. Слинка, зазвичай, була надійніша, адже на правду дешева помадка часто танула і розтікалася на сонці, через що юнаки викликали зацікавленість не в дівчат, як їм

* У випадку відьми — дуже добре знайомих.

палко бажалося, а в мух, які зліталися злизувати свій обід з їхніх стражденних скальпів.

Втім, позаяк захід аж ніяк не можна було назвати «ярмарком, на який ідеш у сподіванні поцілунку і, якщо вже зовсім пощастить — обіцянки ще одного», то його назвали чистильним.

Чищення тривало три дні поспіль наприкінці літа. Для більшості мешканців Крейдокраю це був час їхньої відпустки. Наразі свято добігло третього дня, і казали, що якщо ти досі не отримав поцілунку, то можеш вертати додому. Тіфані поцілунок не отримала, але, зрештою, вона була відьмою. Хтозна, на що тебе перетворить її поцілунок?

Якщо погода пізнього літа сприяла, вважалося нормою, що дехто засинав просто неба, а дехто просто під кущем. Саме тому, якщо кортіло прогулятися вночі, варто було пильнувати, щоб не перечепитися через чийсь ноги. Якщо висловлюватися прямо, були тут і пари, що, як сказала би Тітуня Огґ — відьма, яка тричі побувала в заміжжі — *розважали одне одного*. Прикро, що Тітуня жила аж у горах, бо їй би сподобалося чищення, а Тіфані залюбки би глянула на вираз її обличчя, коли б та побачила велетня*. Він — бо це точно був саме він, без жодних сумнівів — постав з ґрунту тисячі років тому. Білий обрис на зеленому тлі, він належав до тієї епохи, коли люди жили у небезпечному світі та мусили думати про виживання та плодючість.

Ой, а ще він постав, видається, перш ніж хтось встиг винайти штани. По правді, сказати, що на ньому не було

* Пізніше Тіфані зрозуміла, що, мабуть, всі відьми колись та й пролітали над велетнем, надто, бо його складно оминати, якщо летиш з гір до великого міста. Він, так би мовити, здіймався. Але щодо Тітуні Огґ, то вона б, цілком імовірно, розвернулася і пролетіла ще раз.

штанив — це не сказати й половини правди. Його брак штанив затьмарював собою весь світ. Просто неможливо було прогулятися стежкою, яка бігла вздовж підніжжя пагорбів, і не помітити величезний, так би мовити, брак чогось — приміром, штанив — і те, що займало вільну від штанив зону. Це безперечно була фігура чоловіка без штанив, а в жодному разі не жінки.

Всі, хто приїхав на чищення, мусили мати з собою величку лопатку, можна навіть ніж, і, просуваючись згори вниз крутим схилом, повидирати весь бур'ян, що виріс там за попередній рік — щоб крейда аж засяяла свіжістю, щоб велетень гордовито випинався, ніби він і без того не випинався.

Коли дівчата працювали з велетнем, хихотіння було аж до неба. І причина для хихотіння, і обставини його появи, незмінно нагадували Тіфані про Тітуню Огґ, чия широка усмішка завжди майоріла десь позаду Бабуні Доцєвіск. Тітуню Огґ зазвичай сприймали як мудру і лагідну бабусю, але це була не просто стара бабця. *Офіційно* вона ніколи не була вчителькою Тіфані, але Тіфані не могла не навчитися в неї дечому. При згадці про це вона завжди всміхалася. Тітуня знала всю ту стару і темну магію, магію, яка не мала потреби у відьмах, магію, що була вбудована в людей і в рельєф. Вона була пов'язана з такими речами, як смерть, і шлюб, і заручини. І обіцянки, які лишалися обіцянками, навіть якщо їх ніхто не чув. Магія всього того, через що люди стукали по дереву і ніколи, нізащо не передавали чорну кішку через поріг.

Не треба бути відьмою, щоб це зрозуміти. В такі особливі моменти світ довкола ставав більш... ну, більш справжнім і плинним. «Нумінозним», як казала Тітуня

Огг — невластиво урочистий термін з вуст жінки, яка значно частіше казала щось штибу «Попрошу ще трохи бренді, дякую дуже, і можна, будь ласка, подвійний, щоб два рази не ходить». А ще вона розповідала Тіфані про старі часи, коли, таке враження, відьми значно більше розважалися. Про те, що раніше робили на зміні сезонів, наприклад; всі ці звичаї, які лишилися хіба в людських спогадах, що, за словами Тітуні Огг, були темні, глибокі, живі та невмирущі. Про маленькі ритуали.

Тіфані особливо подобався один, пов'язаний з вогнем. Тіфані подобався вогонь. Це була її улюблена стихія. Він вважався таким могутнім і таким загрозливим для сил темряви, що люди навіть одружувались, перестрибуючи через багаття*. Згідно з Тітунею Огг, при цьому слід було промовляти невеличку скоромовку; вона, не забарившись, процитувала Тіфані текст, і слова одразу намертво застрягли тій в голові. Багато того, що говорила Тітуня Огг, було таке масне, що залипало.

Однак це були давноминулі часи. Тепер люди стали більш статечні — всі, крім Тітуні Огг та велетня.

Були на крейдяних землях і інші різьблення. Приміром, той білий коник, який, як здалося Тіфані, одного разу пробився на поверхню, щоб вчвал прибігти їй на порятунок. Тепер вона питала себе, що би з того вийшло, якби те ж саме зробив велетень; адже було б дуже складно поспіхом знайти пару штанів у шістдесят футів завдовжки. А поспіх був би дуже доречний.

* «Очевидно, — думала Тіфані, — перш ніж стрибати разом через вогнище, треба подбати про захисний одяг і людей, що стоятимуть з цебром води напоготові, просто напровсяк». Відьми дуже різні, але насамперед — практичні.

За все життя Тіфані лише одного разу хихотнула щодо велетня, і це було дуже і дуже давно. У світі існувало лише чотири категорії людей: чоловіки, жінки, чарівники та відьми. Чарівники здебільшого мешкали в університетах великих міст, і їм не дозволялося одружуватись, хоча причина такого обмеження була для Тіфані незбагненна. Менше з тим, у цих краях вони майже не водилися.

Відьмами безперечно ставали жінки, але більшість старших відьом, що їх знала Тіфані, ніколи не були одружені — здебільшого через те, що Тітуня Огг вичерпала весь пул придатних до шлюбу чоловіків, але, можливо, також і через брак часу на таке. Звісно, подеколи траплялося, що відьма виходила за якогось вельможного чоловіка, от-як Маграт Часник з Ланкру, та, за всіма чутками, все її відьомство тепер обмежувалося травознавством. Єдина молода відьма серед знайомих Тіфані, що мала час на залицяння, була її найкраща подруга з гір — Петулія, відьма, що спеціалізувалася на свинячій магії та незабаром виходила заміж за дуже приємного юнака, який збирався успадкувати батькову свиноферму*, тобто був практично аристократом.

* Імовірно, здійснити романтичні амбіції Петулії неабияк допомогли загадкові хвороби, на які постійно страждали свинки її залицяльника: вони потребували лікування від подразнень, сліпих спазмів, наглівання, зубовипиляння, подагри очного яблука, гранджу, вихваляння, скручення болтів, бовтанки та зниклого коліна. Жахлива напасть, враховуючи, що половина з цих недуг дуже нетипова для свиней, а одне захворювання досі траплялося тільки в популяції прісноводних риб. Однак всі сусіди були вражені тим, скільки зусиль Петулія поклала, щоб полегшити страждання тваринок. Її мітла снувала туди-сюди, вдень і вночі. Зрештою, відьомство — це перш за все самовідданість.